

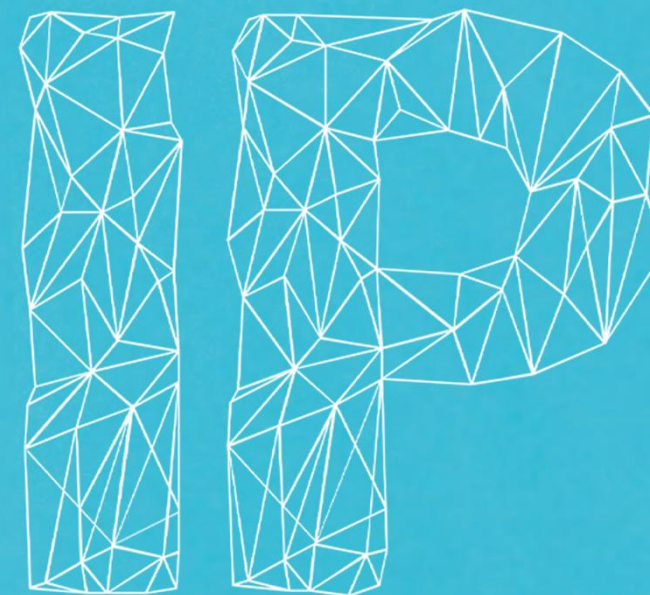

Projekt „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”, Nr Projektu: POIS.02.01.00-00-0016/16

WEBINAR

**W RAMACH KONSULTACJI SPOŁECZNYCH
PROJEKTU PRZEGLĄDU ISTOTNYCH PROBLEMÓW GOSPODARKI
WODNEJ**

(UMOWA KZGW/KZP/2019/097)

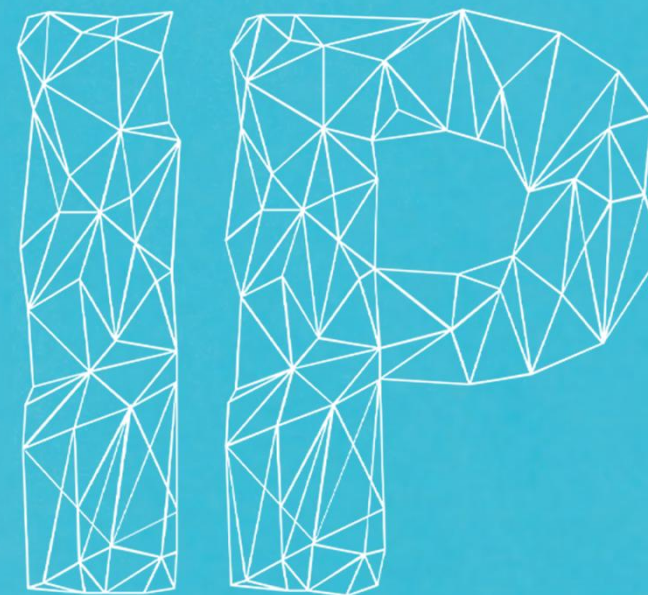
Warszawa, 10-06-2020 r.

Projekt „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”, Nr Projektu: POIS.02.01.00-00-0016/16

ZMIANY MORFOLOGICZNE WÓD POWIERZCHNIOWYCH

dr Paweł Prus – CDM Smith Sp. z o.o.

Warszawa, 10-06-2020 r.

AGENDA

- **Presje hydromorfologiczne – istotne problemy na obszarze kraju**
 - ✓ Rodzaje presji hydromorfologicznych i czynniki je generujące
 - ✓ Znaczenie presji hydromorfologicznych dla stanu wód
 - ✓ Poziom rozpoznania presji hydromorfologicznych
- **Istotność problemów na obszarach dorzeczy**
 - ✓ Dorzecze Wisły, Dorzecze Odry, pozostałe dorzecza
- **Możliwości redukcji presji hydromorfologicznych**
 - ✓ Stosowanie dobrych praktyk w regulacji i utrzymaniu rzek
 - ✓ Poprawa naturalnej retencji wód
 - ✓ Przywracanie drożności morfologicznej rzek

Projekt „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”, Nr Projektu: POIS.02.01.00-00-0016/16

PRESJE HYDROMORFOLOGICZNE - RODZAJE PRESJI I CZYNNIKI JE GENERUJĄCE

Zmiany morfologiczne w częściach wód rzek

- budowa nowego lub powiększenie istniejącego zbiornika zaporowego bez zachowania zasad realizacji inwestycji przyjaznych środowisku i kompensacji przyrodniczej,
- budowa lub modernizacja innych budowli piętrzących (jazy, stopnie, progi) w sposób zagrażający osiągnięciu lub utrzymaniu celów środowiskowych,
- prowadzenie prac regulacyjnych i utrzymaniowych w korytach w sposób zagrażający osiągnięciu lub utrzymaniu celów środowiskowych,
- budowa lub modernizacja wałów przeciwpowodziowych bez uwzględnienia wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej.

PRESJE HYDROMORFOLOGICZNE - RODZAJE PRESJI I CZYNNIKI JE GENERUJĄCE

Zmiany morfologiczne w częściach wód jezior:

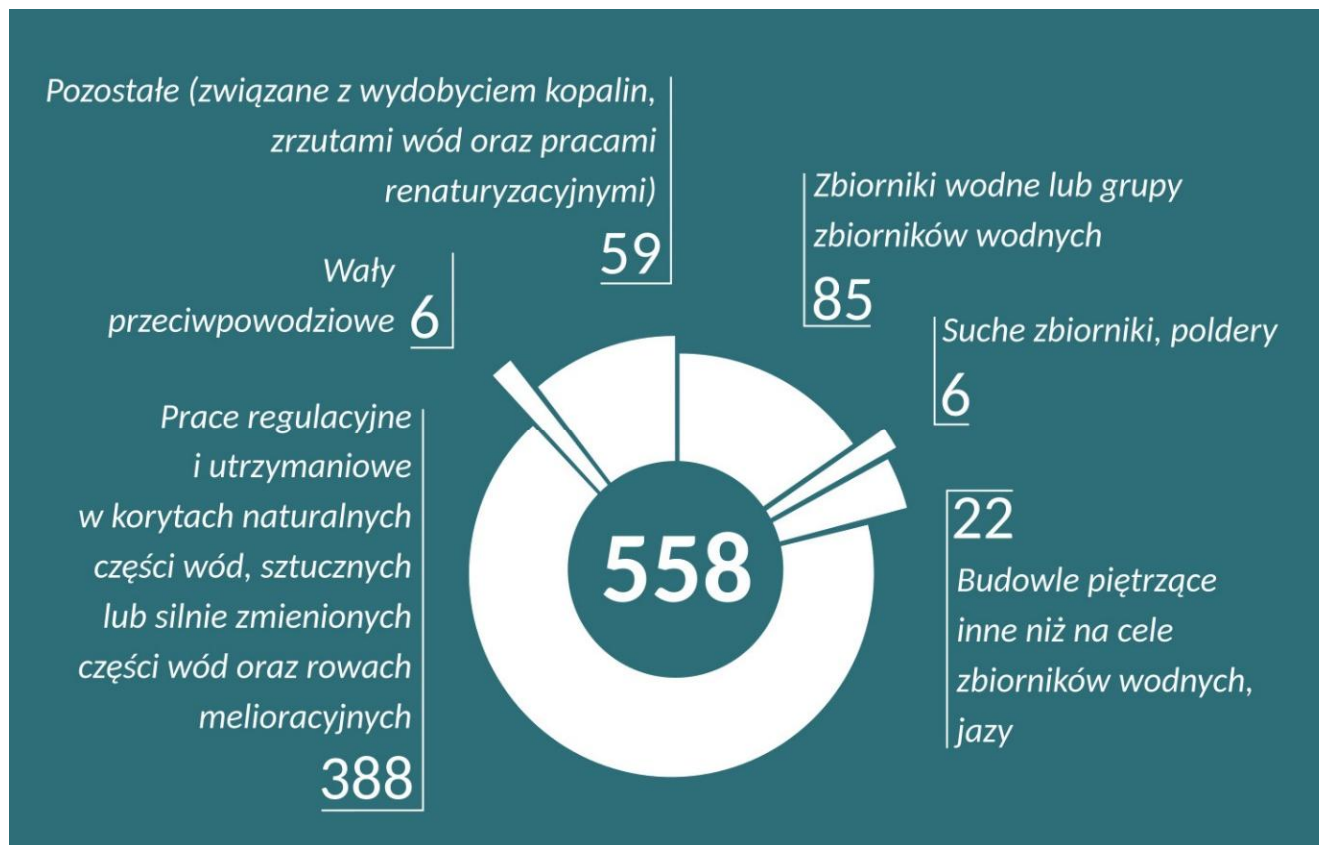
- zbyt intensywna zabudowa linii brzegowej (nabrzeża, pomosty, przystanie, plaże), zwykle bez wymaganych pozwoleń,
- zmiany stosunków wodnych – obniżenie poziomu wód, piętrzenia.

Zmiany morfologiczne w częściach wód przejściowych i przybrzeżnych:

- zabudowa linii brzegowej (porty, przystanie, falochrony, plaże), w sposób zagrażający osiągnięciu celów środowiskowych,
- budowa lub pogłębianie torów wodnych, odkłady urobku (wyspy), w sposób zagrażający osiągnięciu celów środowiskowych.

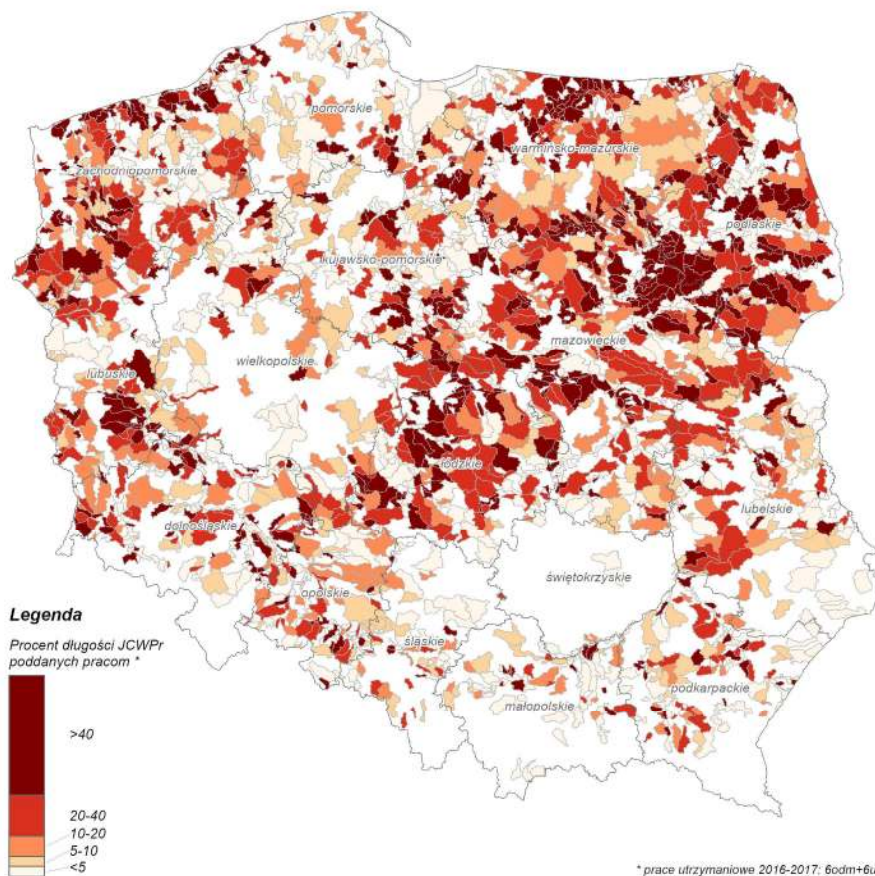
Projekt „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”, Nr Projektu: POIS.02.01.00-00-0016/16

Skala zastosowania derogacji z art. 4.7. RDW w związku z brakiem możliwości osiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na zmiany hydromorfologiczne

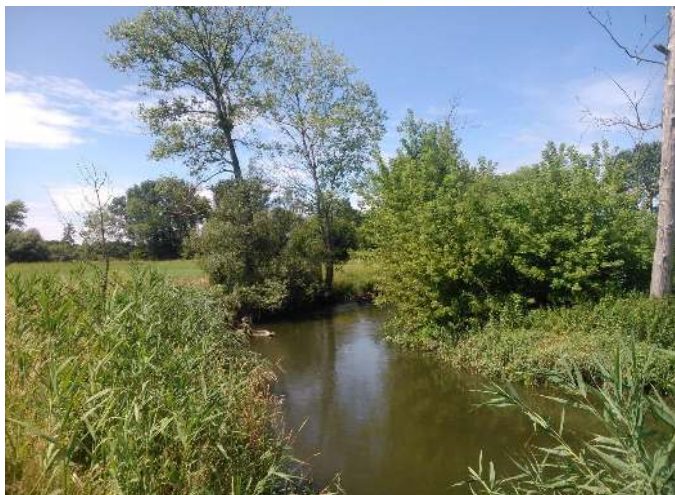

Projekt „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”, Nr Projektu: POIS.02.01.00-00-0016/16

Skala prowadzenia prac utrzymaniowych (odmulnianie, usuwanie zatorów) w latach 2016-2017 (wg. danych z monitoringu przetargów udostępnionych przez WWF Polska)

Projekt „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”, Nr Projektu: POIS.02.01.00-00-0016/16

Projekt „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”, Nr Projektu: POIS.02.01.00-00-0016/16

PRESJE HYDROMORFOLOGICZNE - ZNACZENIE PRESJI HYDROMORFOLOGICZNYCH DLA STANU WÓD

- ✓ Oddziaływanie presji hydromorfologicznych na elementy biologiczne
 - Makrobezkręgowce,
 - Ichtiofauna,
 - Makrofity.
- ✓ Oddziaływanie presji hydromorfologicznych na osiągnięcie celów środowiskowych
 - Dobry stan lub potencjał ekologiczny wód
 - stan morfologiczny rzek a skutki innych presji (niedobory wód, zanieczyszczenia);
 - Cele związane z drożnością migracyjną rzek i potoków
 - rzeki wyznaczone jako priorytetowe (KZGW 2010),
 - wskaźnik ryb dwuśrodowiskowych D,
 - ocena funkcjonalności przepławek;
 - Cele wyznaczone dla obszarów chronionych
 - wymagania gatunków chronionych (ryby i minogi, makrobezkręgowce, rośliny).

Projekt „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”, Nr Projektu: POIS.02.01.00-00-0016/16

PRESJE HYDROMORFOLOGICZNE - ZNACZENIE PRESJI HYDROMORFOLOGICZNYCH DLA STANU WÓD

- ✓ Poziom rozpoznania presji hydromorfologicznych
 - Dane o istniejących piętrzeniach: lokalizacja, wysokość, drożność
 - niski poziom szczegółowości danych w bazie presji (dane o istnieniu / braku urządzeń migracyjnych dostępne dla 53% przegród, w przepławkę wyposażono 5% piętrzeń, z czego 45% urządzeń określono jako sprawne / częściowo sprawne,
 - potrzeba skoordynowanego monitoringu drożności przepławek i ujednoliconej metodyki;
 - Dane o realizowanych i planowanych pracach regulacyjnych i utrzymaniowych (aPGW, PUW, dane organizacji pozarządowych);
 - Informacje o stanie i planach poprawy naturalnej retencji wód – programy małej retencji, retencja obszarowa, program renaturyzacji wód.

ISTOTNOŚĆ PRESJI HYDROMORFOLOGICZNYCH W DORZECZACH

Zmiany morfologiczne wód powierzchniowych	Dorzecze Wisły	Dorzecze Odry	Dorzecze Pregocy	Pozostałe dorzecza*
Skala zastosowania derogacji z art. 4.7 RDW w związku z brakiem możliwości osiągnięcia celów środowiskowych	Istotny	Istotny	Istotny	Mało znaczący
Niewystarczający potencjał naturalnej retencji	Istotny	Istotny	Istotny	Mało znaczący
Ocena aktualnego wskaźnika drożności rzek pod kątem możliwości migracji ryb dwuśrodowiskowych.	Bardzo istotny	Bardzo istotny	Mało znaczący	Mało znaczący

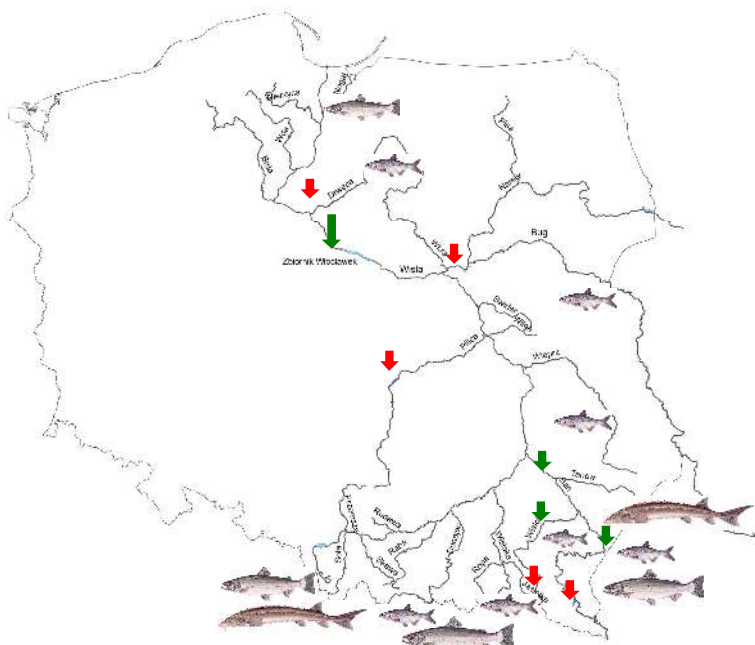
*Łaby, Banówki, Świeżej, Niemna, Dniestru, Dunaju

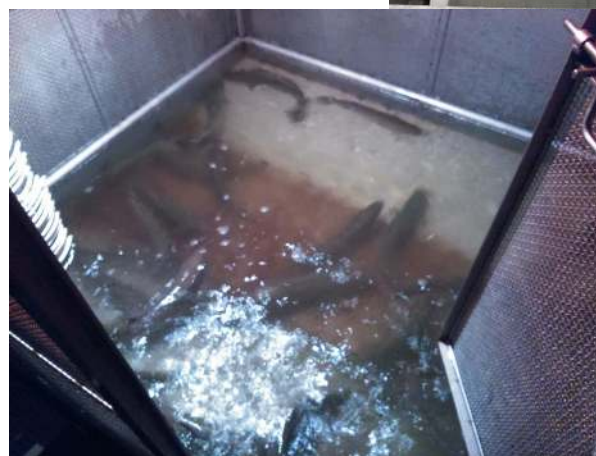
Projekt „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”, Nr Projektu: POIS.02.01.00-00-0016/16

ISTOTNOŚĆ PRESJI HYDROMORFOLOGICZNYCH W DORZECZU WISŁY

- ✓ Drożność zapory we Włocławku dla migracji ryb – wybrany problem

Znaczenie zapory we Włocławku dla ryb dwuśrodowiskowych

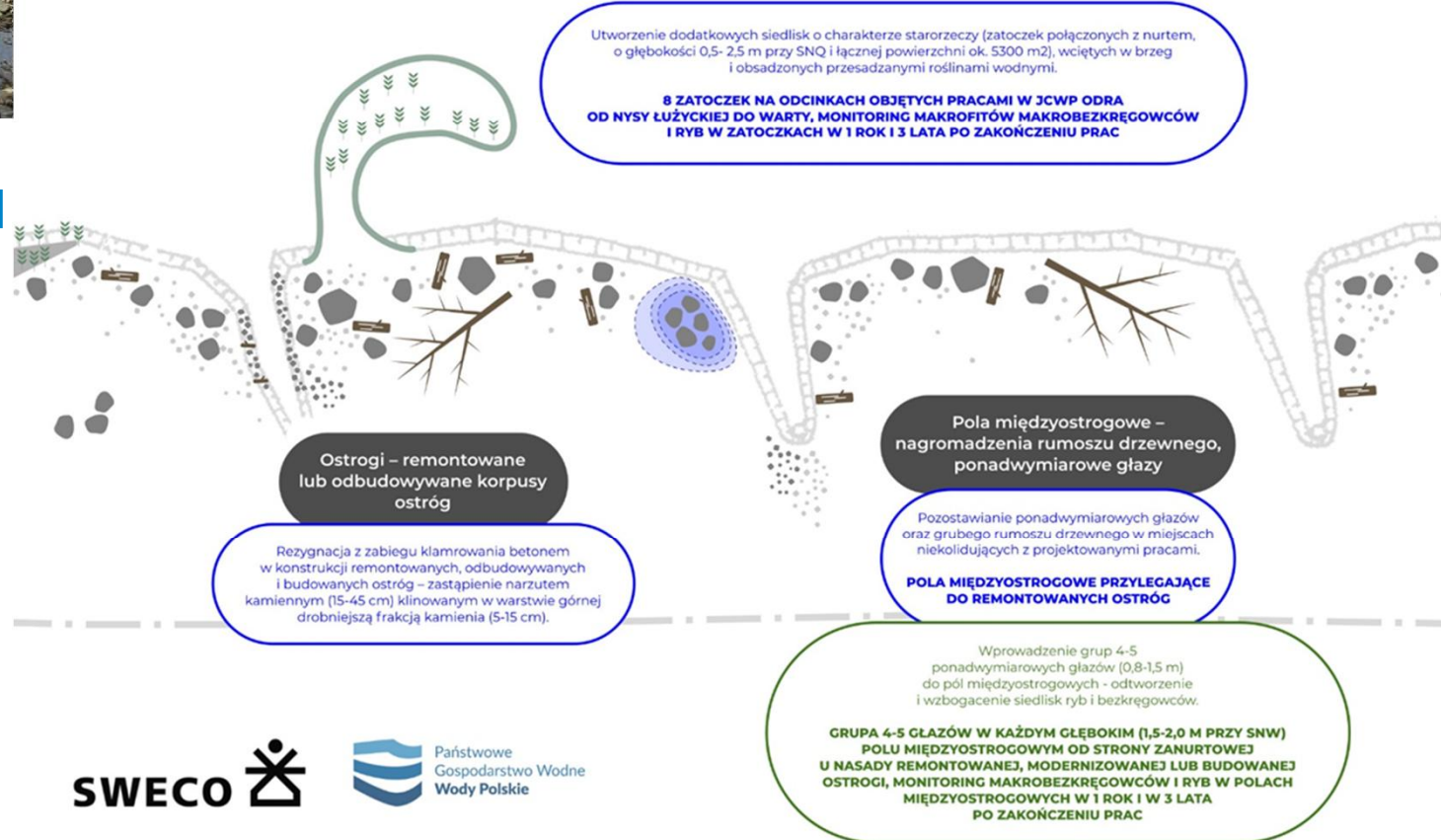
ISTOTNOŚĆ PRESJI HYDROMORFOLOGICZNYCH W DORZECZU ODRY

✓ Remont zabudowy regulacyjnej Odry Granicznej – wybrany problem

- Element siedliska rzecznego
- Środki minimalizujące
- Środki kompensujące

PRACE MODERNIZACYJNE NA ODRZE GRANICZNEJ PROGRAM ŚRODKÓW MINIMALIZUJĄCYCH I KOMPENSUJĄCYCH ODDZIAŁYWANIE NA BIOLOGICZNE I HYDROMORFOLOGICZNE ELEMENTY STANU WÓD

MOŻLIWOŚCI REDUKCJI PRESJI HYDROMORFOLOGICZNYCH – STOSOWANIE DOBRYCH PRAKTYK W REGULACJI I UTRZYMANIU RZEK

- ✓ Zasady dobrych praktyk wypracowane i wprowadzone do PUW (2015 r.);
- ✓ Katalogi dobrych praktyk: MŚ/MGMIŻŚ, WWF Polska/KZGW (2018 r.);
- ✓ Podstawowe zasady dobrych praktyk:
 - prawidłowy proces podejmowania decyzji, identyfikacja problemu, tylko działania konieczne dla osiągnięcia celów utrzymania wód,
 - odcinkowe lub naprzemienne (brzeg prawy/lewy) prowadzenie prac,
 - konsultacje prac z użytkownikami obwodów rybackich,
 - zabudowa biologiczna z wykorzystaniem materiału rodzimego i naturalnego,
 - udrażnianie koryt z zachowaniem zróżnicowanego przekroju poprzecznego,
 - usuwanie roślinności i drzew nad brzegami rzek tylko w sytuacji zagrożenia,
 - prowadzenie prac konserwacyjnych poza okresem rozmnażania zwierząt;

Projekt „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”, Nr Projektu: POIS.02.01.00-00-0016/16

MOŻLIWOŚCI REDUKCJI PRESJI HYDROMORFOLOGICZNYCH – STOSOWANIE DOBRYCH PRAKTYK W REGULACJI I UTRZYMANIU RZEK C.D.

- ✓ Stopień znajomości i stosowania zasad dobrych praktyk przez administratorów wód
 - konferencje, spotkania informacyjne, szkolenia,
 - wyniki ankietyzacji – 87% RZGW i 96% Zarządów Zlewni deklaruje znajomość i stosowanie dobrych praktyk w utrzymaniu rzek.
- ✓ Postulat wprowadzenia stosowania rozwiązań korzystnych środowiskowo w ramach prac utrzymaniowych, tj.:
 - eliminacja przeszkód poprzecznych w profilu podłużnym koryta rzeki w postaci zastosowania bystrzy kamiennych,
 - wprowadzanie elementów różnicujących morfologię koryta (głazy, pnie, karpy, konary drzew) – np. jako deflektory nurtu,
 - dodawanie żwiru i kamieni (w tym ponadwymiarowych) do koryt rzek.

MOŻLIWOŚCI REDUKCJI PRESJI HYDROMORFOLOGICZNYCH – POPRAWA NATURALNEJ RETENCJI WÓD

- ✓ Działania renaturyzacyjne wskazane w PZRP:
 - odtwarzanie meandrów – przywracanie krętości rzek (36 działań),
 - odsuwanie wałów – poszerzenie doliny (26 działań),
 - przyłączenie zakoli, rewitalizacja starorzeczy (16 działań),
 - odtwarzanie mokradeł w dolinach rzecznych (3 działania),
 - poprawa stanu urządzeń melioracyjnych (odtworzenie zastawek) (2 działania),
 - tworzenie polderów (1 działanie),
 - przywracanie anastomozującego charakteru rzeki (1 działanie),
 - utrzymanie naturalnego stanu doliny (1 działanie),
 - usunięcie obetonowania dna potoku (1 działanie).
- ✓ Wdrożenie planu renaturyzacji wód przyczyni się do poprawy naturalnej retencji w dolinach i korytach rzek i potoków.

Projekt „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”, Nr Projektu: POIS.02.01.00-00-0016/16

DZIĘKUJĘ

dr Paweł Prus – CDM Smith Sp. z o.o